

Εἰς μνήμην
Ἡλία Ἀ. Καπετανόπουλου
(1929-2023)

ὄλβιοι, ὧν μνήμη πιτυτῶν ἐνὶ τεύχεσι βιβλῶν

Οἱ ἐκδότες τοῦ *Γραμματείου* καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιγραφικὴ Ἐταιρεία ἐκφράζουν τὴν θλίψη τους γιὰ τὴν ἀπώλεια τοῦ σεβαστοῦ καθηγητῆ Ἡλία Ἀ. Καπετανόπουλου στὶς 7 Ἰανουαρίου τρέχοντος ἔτους. Τὴν εἶδησε ἔκανε γνωστὴ ἡ ἐφημερίδα Hartford Courant στὸ φύλλο τῆς 10ης Ἰανουαρίου. Ἀπὸ τὸ ἀγγελτήριο τῆς οἰκογενείας του καὶ λίγες ἄλλες πηγές ἀντλῶ τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα. Ὁ ἴδιος μιλοῦσε ἐλάχιστα γιὰ τὸ παρελθόν.

Γεννήθηκε στὸν Πεντάλοφο Κοζάνης τὸ 1929. Γονεῖς του ἡ Σταυρούλα καὶ ὁ Ἀνδρέας Καπετανόπουλος. Τὸ 1948 ἔφυγε μὲ τὸν πατέρα του μετανάστης στὴν Ἀμερική. Ἀπὸ τότε ἔζησε ἐκεῖ, ἐπισκεπτόταν ὅμως τὰ καλοκαίρια τὸν τόπο του. Σπούδασε Ἱστορία στὸ Wayne State University τοῦ Michigan, ὅπου γνώρισε τὴν σύζυγό του Μαριλένα, μὲ τὴν ὁποία μοιράστηκε τὴν ζωὴ του, ἀπέκτησε δύο παιδιά, τὴν Ἀνδρεάδα καὶ τὸν Ἀνδρέα, καὶ τρία ἐγγόνια, τὴν Ἀλεξάνδρα, τὸν Ἡλία καὶ τὴν Μαρία.

Ἔκανε μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὸ Columbia University στὴν Νέα Ὑόρκη καὶ ἐν συνεχείᾳ στὸν τομέα τῶν Κλασσικῶν Σπουδῶν (Classics) στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Yale. Τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1959-60 παρακολούθησε τὸ σεμιναριακὸ μάθημα τοῦ C. Bradford Welles μὲ θέμα *Roman Political Institutions*, τὸ ὁποῖο καθόρισε, ὅπως ἔγραψε ὁ ἴδιος, τὰ ἐνδιαφέροντά του. Ἡ σταθερὴ προσήλωση τοῦ Welles στὴν συλλογὴ καὶ μελέτη τῶν πρωτογενῶν ἱστορικῶν πηγῶν, τῶν παπύρων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν, ἀσφαλῶς ἐπέδρασε στὴν στροφὴ τοῦ Καπετανόπουλου πρὸς τὴν μελέτη τῶν ἐπιγραφῶν. Τὸ 1961-62 μετέβη μὲ ὑποτροφία (Fulbright Grant) στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης, γιὰ νὰ μελετήσει τὸ ζήτημα τῆς Ρωμαϊκῆς πολιτείας καὶ πτυχῆς τῆς διοικήσεως τῶν Ρωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁ Welles ἦταν αὐτὸς ποὺ τοῦ πρότεινε τὸ 1962 νὰ στραφεῖ στὴν ἔρευνα τῆς Ρωμαϊκῆς πολιτείας στὴν Ἀττικὴ, στὴν ὁποία ἀφιερῶθηκε καὶ ἐπέτυχε τὴν διεθνή ἀναγνώριση. Τὴν διατριβὴ του μὲ τίτλο *The early expansion of Roman citizenship into Attics during the first part of the Empire (200 B.C.-A.D. 70)*, Yale University, 1963, ἀφιέρωσε τῷ σεβαστῷ καθηγητῇ κ. Βράδφορντ Οὐέλληφι εὐγνωμοσύνης ἕνεκα καὶ φιλοφροσύνης.

Τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1964-65 συνέχισε τὴν ἔρευνά του ὡς ἐπισκέπτης στὸ Institute for Advanced Study τοῦ Princeton, ἐστιάζοντας στὴν Ἀττικὴ προσωπογραφία. Ἡ συνεργασία του μὲ τὸν B. D. Meritt, ἡ ἀξιοποίηση τῶν δελτίων τῆς Ἀττικῆς προσωπογραφίας καὶ προπάντων ἡ ἐργασία μὲ τὰ ἔκτυπα τῆς πλουσιώτατης συλλογῆς τοῦ Ἰνστιτούτου καθόρισαν τὴν

ἐπιστημονική του πορεία. Δίδαξε στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Nebraska. Τὸ 1968 ἡ οἰκογένεια ἐγκαταστάθηκε στὸ Connecticut, ὅπου ἔζησε μόνιμα. Γιὰ πάνω ἀπὸ 40 χρόνια δίδαξε ἀρχαία καὶ ρωμαϊκὴ ἱστορία στὸ Connecticut State University. Συνέχισε παράλληλα νὰ ἀσχολεῖται συστηματικὰ μὲ τὴν μελέτη καὶ δημοσίευση ἐπιγραφῶν καὶ τὴν ἀρχαία ἱστορία. Τὰ πεδία ἐρεύνης του, ὅπως ὁ ἴδιος προσδιόριζε, ἦταν ἡ Ἀττικὴ ἐπιγραφικὴ, οἱ Ἀθηναῖκοι θεσμοὶ τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου (ἀπὸ τὸ 200 π.Χ. ἕως τὸν 3ο αἰ. μ.Χ.) καὶ ἡ πρόιμη ἱστορία τῶν Μακεδόνων. Δημοσίευε σὲ ξένα ἀλλὰ καὶ σὲ Ἑλληνικὰ περιοδικά, καὶ συχνὰ στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα μὲ ἕνα δικὸ του καθαρεύοντα λίγο τρόπο, ποὺ πρόδιδε τὴν μακρὰ ἀπουσία του ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Διατηροῦσε στενοὺς τοὺς δεσμούς του μὲ τὴν Ἑλλάδα. Τὰ καλοκαίρια ἐρχόταν, γιὰ νὰ περάσει τὶς διακοπές του στὸν Πεντάλοφο. Ἔμενε τότε καὶ λίγες μέρες στὴν Ἀθήνα καὶ ἐπισκεπτόταν συγγενεῖς του, ἀλλὰ καὶ ἐπιγραφικοὺς καὶ ἱστορικοὺς καὶ διάφορα ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα καὶ πάντοτε τὸ Ἐπιγραφικὸ Μουσεῖο, μὲ τὸ ὁποῖο εἶχε μακροτάτη σχέση. Ἡ σχέση του μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπιγραφικὴ Ἐταιρεία ξεκίνησε τὸ 1986 μὲ ἀφορμὴ Ἀττικὴ ἐπιγραφή ρωμαϊκῶν χρόνων ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ *HOPOS*. Ἀκολούθησε ἀλληλογραφία μὲ τὸν Ἄγγελο Π. Ματθαίου καὶ συνεργασία του μὲ τὸ περιοδικό. Τὸ 1988 ἡ Ἐταιρεία τὸν ἐξέλεξε ἐπίτιμο μέλος. Τὸ 2012 μὲ ἐνθουσιασμό δέχθηκε νὰ συμμετέχει στὴν συμβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ *Γραμματείου*, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔδειχνε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον.

Κάθε χρόνο, τὸν Ἰούλιο, ἐπὶ μακρὰ σειρὰ ἐτῶν τὸν συναντούσαμε μὲ τὸν Ἄγγελο καὶ ἄλλα μέλη τῆς Ἐταιρείας σὲ κάποια ταβέρνα στὴν Ἀθήνα· τοῦ ἄρεσε νὰ τοῦ λέμε *ἐπιγραφικὰ νέα* ἀλλὰ καὶ νὰ μαθαίνει γιὰ τὴν κατάσταση στὴν Ἑλλάδα. Τὸν συμβουλευόμασταν γιὰ ὅ,τιδήποτε ἀφοροῦσε σὲ Ἀττικὲς ἐπιγραφές τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων, σὲ τίς ὁποῖες ἐκείνος καὶ ἡ μακαρίτισσα Simone Follet ἦταν οἱ πλέον εἰδικοί. Τὸν ρώτησα κάποτε ἂν εἶχαν γνωριστεῖ ἀπὸ κοντὰ· μοῦ ἔκανε ἐντύπωση ὅτι δὲν εἶχε τύχει. Γελαστός, προσηγής, ἐνθουσιώδης, ἀνοιχτόκαρδος, παρείχε ἀπλόχερα τὴν συμβουλὴ του, τὴν ἀσφάλεια τῆς γνώμης του, τὸν καλὸ λόγο.

Μαζὶ του πήρε τὴν ἀύθεντικὴ εἰκόνα μᾶς παλαιότερης γενιᾶς Ἑλλήνων ἐρευνητῶν ποὺ διέλαμψαν στὴν ἀλλοδαπή.

Γ.Ε.Μ.